

Viittomakielilain arviointi

Suomen Kuurosokeat ry:n lausunto 5.10.2020

Asianumeron VN/15000/2020.

Millä tavalla viittomakieltä käyttävän kielellisiin oikeuksiin on kiinnitetty huomiota?

Perustuslain 17§ 3.momentti: viittomakieltä käyttävien sekä vammaisuuden vuoksi tulkitsemis- ja käännösapua tarvitsevien oikeudet turvataan lailla. Yhteiskunnan tuottamien palvelujen saatavuus omalla äidinkielellä/ viittomakielellä ei ole juurikaan lisääntynyt, esimerkiksi viittomakielinen sosiaalityö vammaispalveluissa on harvinaisuus.

Juuri lausunnolla olleessa sotelainsäädännön valmistelussa ei ole edelleenkään huomioitu kuurojen, kuulonäkövammaisten ja puhevammaisten oikeutta tulkkauspalveluun sosiaali- ja terveydenhuollossa.

Jos sosiaali- tai terveydenhuollon henkilöstö ei hallitse asiakkaan käyttämää kieltä tai asiakas ei aisti- tai puhevammaisen tai muun syyn vuoksi voi tulla ymmärretyksi, on palveluja annettaessa huolehdittava mahdollisuuksien mukaan tulkitsemisesta ja tulkkien hankkimisesta. Tulkin tilaamisen tarve tulee arvioida potilas/asiakasnäkökulmasta, ei viranomaisen. Liikaa on käytössä edelleen kynä ja paperi viittomakielisen asiakkaan ja esim. terveysviranomaisen vuorovaikutuksessa, jolloin kommunikointi ei tapahdu asiakkaan äidinkielellä.

Miten koette viranomaisen edistämisvelvoitteen (viittomakielilain 3 §) toteutuneen?

Omalla kielellä tiedon saaminen painottuu hyvin paljon järjestöjen tuottamaan viittomakieliseen tiedottamiseen. Vain yksittäisissä kunnissa on löydettävissä viittomakielistä tiedotusta esimerkiksi terveys- ja sosiaalipalveluista. Yksilöllinen tiedonsaanti tapahtuu tulkkauspalvelun kautta. Tieto ei tällöin saavuta viittomakielisiä reaaliaikaisesti.

Suomen Kuurosokeat ry
Föreningen Finlands Dövblinda rf

Millä tavalla viranomaiset ovat edistäneet mahdollisuutta käyttää viittomakieltä?

Kelan tilastojen mukaan tulkkauspalvelun tilausmäärät ovat jatkuvassa nousussa. Palvelun käyttö on kaksinkertaistunut kymmenen vuoden aikana. Kelan vammaisten tulkkauspalvelu on kehittynyt saadun asiakas- ja järjestöpalautteen sekä esim. yhdenvertaisuusvaltuutetun antamien palautteiden perusteella.

Millaista tietoa viranomaiset ovat tarjonneet viittomakielellä?

Kela on tuottanut tietoa palveluistaan viittomakielellä. Viittomakielinen tiedotus on edelleen hyvin satunnaista ja vaihtelua on kuntien välillä suuresti.

Koronapandemian aikana toteutui hyvin viittomakielinen tiedotus reaaliaikaisesti kuulevien kanssa. Vastaavanlaisia hyviä onnistumisia reaaliaikaisessa tiedottamisessa tarvitaan jatkossakin.

Myös muut huomionne koskien viittomakielilakia ovat tervetulleita.

Eri hallinnon alueille tarvitaan tietoa viittomakielilaista ja viranomaisten vastuusta tilata tulkkia.

Kuulovamma-alan järjestöjen aktiiviselle oikeuksienvälvonnalle on ollut ja on edelleen suuri tarve.

Suomen Kuurosokeat ry

oikeuksienvälvönnan työryhmä

Taru Kaaja, aluepalvelupäällikkö

taru.kaaja@kuurosokeat.fi